

Spesielle forhold ved gjennomføring av undervisning og eksamen våren 2020 grunnet korona-situasjonen

Undervisning

Campus ble av smittehensyn stengt 12.mars. Studentene har etter dette og fram til semesterslutt vært henvist til å studere hjemmefra.

Det digitale undervisningstilbudet har bestått av podcaster av tidligere forelesninger til emnet. Podcastene ble tilgjengelige den 12. mars.

Det er ikke gitt digital seminarundervisning. Studentene har arbeidet individuelt eller i selvstyrte kollokvier med ett sett på 10 mulige eksamensoppgaver, som har vært tilgjengelig hele semesteret, og hvor det ved semesterstart ble gitt beskjed om at 2 av disse oppgavene vil bli gitt til eksamen. Studentene har fra det tidspunkt seminarundervisningen ble avlyst fått tilbud om å sende svar på de mulige eksamensoppgavene som seminarundervisningen skulle ta utgangspunkt i for å få individuelle tilbakemeldinger. De har også blitt oppfordret til å arrangere kollokviemøter på tilgjengelige digitale plattformer. Studentene har også fått muligheten til å gjennomføre tester i Canvas som forberedelse til flervalgsoppgavene til eksamen.

Det legges til grunn av læringsmålene for emnet opprettholdes som formulert i emnebeskrivelsen, og eksamensoppgavene har ikke blitt endret fra det som ellers ville bli gitt.

Når eksamen dette semesteret avvikles hjemme, er alle hjelpemidler tilgjengelige. Studentene har fått informasjon om at en minimumsforventning til kildehenvisninger er at direkte avskrift fra kilder markeres som sitat.

Karakterskalaen på emnet opprettholdes som bokstavskala fra A-F. I vurderingen av karakterskalaen skal kriteriene for hvert karakternivå benyttes som gitt i retningslinjene.

Del I Flervalgsoppgaver

Til Del I skal sensorene forholde seg til disse karaktergrensene:

F: < 17,5

E: 17,5 – 22,49

D: 22,5 – 27,49

C: 27,5 – 35,9

B: 36- 42,49

A: 42,5 - 50

Ved sammenslåing av karakterer skal sensor differensiere mellom sterke og svake prestasjoner innenfor disse karaktergransene, slik at for eksempel 28 poeng regnes som en svak C, mens 35 poeng regnes som en sterk C.

Del II Skriftlig oppgave

Kandidatene kan velge mellom to skriftlige oppgaver. Oppgavene er trukket fra et hefte med totalt 10 oppgaver, som har vært tilgjengelig gjennom hele semesteret. Vi kan dermed legge til grunn at dette er temaer studentene bør være rimelig godt forberedt på, og nå er også alle hjelpemidler tilgjengelig.

Til den skriftlige oppgaven skal sensorene legge denne utdypende karakterbeskrivelsen til grunn:

A	B	C	D	E	F
Fremragende prestasjon. Begreper, teorier og prinsipper er presist gjengitt og anvendelsen viser svært god forståelse og selvstendighet. Besvarelsen er veldisponert og viser svært god kunnskap om vårt pensum.	Meget god prestasjon. Begreper, teorier og prinsipper er presist gjengitt og anvendelsen viser meget god forståelse og selvstendighet. Besvarelsen er veldisponert og viser meget god kunnskap om vårt pensum.	God prestasjon. Begreper, teorier og prinsipper er tilfredsstillende gjengitt og anvendelsen viser jevnt god forståelse og en viss selvstendighet. Besvarelsen er rimelig veldisponert og viser jevnt over god kunnskap om vårt pensum.	Brukbar prestasjon. Varierende kunnskaper om begreper, teorier og prinsipper og anvendelsen røper variabel forståelse og selvstendighet.	Prestasjonen tilfredsstillende. Noe kunnskaper om begreper, teorier og prinsipper men anvendelsen røper svak forståelse og liten eller ingen selvstendighet.	Svak prestasjon som ikke tilfredsstillende minimumskravene for å bestå eksamen. Store hull i kunnskapen om begreper, teorier og prinsipper. Anvendelsen røper manglende forståelse.

ENTEN-oppgaven

Hva menes med sosial orden? Gi en kort definisjon. Gjør deretter rede for hvordan de ulike perspektivene i pensum forklarer sosial orden. Diskuter til slutt mulige negative konsekvenser av økende sosial og økonomisk ulikhet med utgangspunkt i integrasjons- og konfliktperspektivet på sosial orden.

1. Hva menes med sosial orden? Gi en kort definisjon.

Sosial orden presenteres som det Hobbesianske spørsmål som skal gi svar på hvordan og hvorfor individuelle handlinger bindes sammen slik at samfunn danner stabile helheter. En definisjon kan også knyttes til sitat av Jeffrey Alexander innledningsvis. Erfaringsvis vil noen studenter si at et samfunn preget av orden er et fredfylt og harmonisk samfunn. Dette er ikke nødvendigvis riktig og underbygges ikke av artikkelen, som også kobler Marx og konflikt-tenkningen til perspektiver på orden. Dette er også understreket i forelesningen. Hvis kandidater viser forståelse for at orden også kan oppnås gjennom tvang, makt og ideologi er dette positivt. (Dette vil jo også bekreftes i artikkelen om Hobbes)

2. Gjør deretter rede for hvordan de ulike perspektivene i pensum forklarer sosial orden.

Her er det positivt hvis kandidaten kan gi et overordnet perspektiv på hva som er grunnorienteringen i de ulike perspektivene: At de to første perspektivene er strukturorienterte (holistiske) og de to siste individorienterte (individualistiske). Integrasjonsperspektivet er tydelig harmoni-orientert, mens konfliktperspektivet er konfliktorientert. En viktig forskjell mellom de to siste individorienterte perspektivene er at handlings- og bytteperspektivet operer med mer og mindre formålsrasjonelle strategiske aktører, mens interaksjonsperspektivet opererer med fortolkende og meningssøkende aktører. De som viser en god forståelse for de mer prinsipielle og overordnede forskjellene mellom perspektivene må premieres.

Viktige representanter for integrasjonsperspektivet er Durkheim og Parsons som begge vektlegger felles verdier og normer og internaliseringen av disse som grunnforutsetningen for orden. Marx og Weber framheves innenfor konfliktperspektivet, og det er makt og dominans som står i fokus. De som viser en god forståelse for at felles forestillinger (som bidrar til å skape orden) her forstås som falske forestillinger, -ideologier skal premieres. Dette gjelder særlig Marx, men også Weber når han snakker om stendene og deres kulturelle dominans. I handlings- og bytteperspektivet bør det fremheves at det er to hovedperspektiver som vektlegges. Handlingsperspektivet som svarer til rasjonell-aktør-teorien og bytteperspektivet (som igjen deles i bytte-teori og gavebytte). De som viser en god forståelse for hvordan orden her diskuteres og problematiseres med utgangspunkt i rasjonelle og strategiske aktører bør premieres. Det siste perspektivet, interaksjonsperspektivet vektlegger fortolkning og mening som grunnleggende drivkraft i samhandlingen.

3. Diskuter til slutt mulige negative konsekvenser av økende sosial og økonomisk ulikhet med utgangspunkt i integrasjons- og konfliktperspektivet på sosial orden.

Denne delen av oppgaven spør om noe som ikke behandles direkte i pensum, og vi er ute etter å måle forståelsen av pensum gjennom en form for anvendelse på et slags case. Her er det vel naturlig å ta tak i problemet med økende gap mellom de rikeste i samfunnet og de dårligst stilte (en utvikling som gjør seg gjeldende internt i de fleste land i verden, også Norge), og de konsekvenser dette kan ha med tanke på alle mulige forskjeller i livsjanser, utdanning, boforhold, levesett, helse etc. Så blir spørsmålet hva vil integrasjonsperspektivet vektlegge som problematisk ved en slik utvikling? Integrasjonsperspektivet med Durkheim vil vel fokusere på svekkelse av felles verdier og normer, svekket tillit til staten: Svekket integrasjon (egoisme). Hvis man tenker seg dette som en rask utvikling: Anomi. Noen vil kunne utnytte Parsons og hans AGIL-modell og peke på at balansen mellom samfunnet basis-institusjoner kan rokkes ved: At markedet (A) har fått for stor makt/at stor ulikhet krever sterk styring (G) etc. De som klarer å utnytte Parsons på en god måte må premieres.

Behandlingen av konfliktperspektivet er kanskje mer åpenbar, særlig når det gjelder Marx: Hvis forskjellene blir for tydelige og åpenbare vil ideologiene ikke fungere som kilde til legitimering av orden. Det er vanskeligere å utnytte Weber her, så de som lykkes med det må premieres.

Disponering av oppgaven:

Når det gjelder disponering av oppgaven bør de som klarer å vise god forståelse i tredje ledd premieres (A/B). Mange vil nok bruke mye tid og plass på del 2 og gjengi mye pensum-stoff på en grei måte men få lite ut av tredje ledd (C). De svakeste vil forholde seg summarisk og gjengi en del punkter på del 1 og 2 men i liten grad utnytte mulighetene i del 3 (D/E).

ELLER-oppgaven

Diskuter hva Weber mener med verdifrihet i forskningen. I hvilken forstand mener Weber at forskning kan være objektiv? Diskuter til slutt standpunktteoriens påstand om at objektivitet best kan oppnås gjennom å se verden fra de undertryktes posisjon.

Pensum

Harald Grimen: «Vitenskap og verdier»

Cathrine Holst: "Kjønn, feminisme og vitenskap"

Webers vitenskapssyn blir også kort drøftet av Gunnar Aakvaag på side 68-9 i pensums bind 1.

Diskuter hva Weber mener med verdifrihet i forskningen. I hvilken forstand mener Weber at forskning kan være objektiv?

I Grimens artikkel er det først og fremst de to siste underkapitlene, "vitenskap og verdifrihet", og "verdier og valg av forskningstema", som er relevante. Kandidatene kan med rette oppfatte alt stoffet her som mer eller mindre relevant for drøftingen. Det kan knapt forlanges at kandidaten får med alt, sensor må derfor gjøre en vurdering av kandidatens samlede framstilling av stoffet. Besvarelser bør vurderes etter hvor mye relevant innhold de har, men også etter graden av selvstendighet i gjengivelsen av stoffet (blant annet med bruk av egne ord) og etter evne til kritisk drøfting. Nedenfor påpekes en del punkter der kandidatene har mulighet til å reflektere selvstendig. Sensorene må gjøre en samlet vurdering av dette for å avgjøre hva som utgjør middels gode besvarelser C, og sterke besvarelser (B og A). For å oppnå de laveste karakterene som gir bestått karakter, E og D, bør kandidatene vise noe forståelse for argumentasjonen i pensum. Besvarelser som framstår som svært fragmenterte og uselvstendige tilfredsstillende ikke minimumskravene.

Grimen skriver på side 261:

"For Weber er det selvsagt at en samfunnsvitenskapelig undersøkelse må gjøre krav på *gyldighet*. I det minste må den tilstrebe dette målet: "For det er og blir sant at når en metodologisk korrekt bevisføring på samfunnsvitenskapens område er blitt gjennomført, må selv en kineser anerkjenne den". "

Dette sitatet følges av et avsnitt med overskriften "Objektivitet", som Grimen starter på følgende måte:

"Det kan derfor være nyttig å se nærmere på noen av de betydninger "objektivitet" kan ha. "

Det virker derfor som Grimen mener at begrepet "objektivitet" innebærer "en metodologisk korrekt bevisføring", men han sier ikke dette eksplisitt. Sterke besvarelser vil kanskje påpeke dette. Grimen framhever kravet om "intersubjektivitet", som innebærer at "observasjoner, eksperimenter og intervjuer må være slik at andre forskere kan kontrollere dem". Sterke studenter vil kanskje påpeke at det er uklart hva Grimen mener med "kontrollere", at kravet synes problematisk i kvalitativ metode, og at det kan komme i konflikt med forskningsetiske hensyn. Videre skriver Grimen at forskeren må ta hensyn til alle "relevante" data. Sterke studenter vil kanskje påpeke at det i konkrete forskningsspørsmål vil være uenighet om hvilke data som er relevante. Det virker også som at Grimen mener at objektivitet innebærer at en undersøkelse "ikke skal være skjemet av usaklige private eller utenomvitenskapelige vurderinger."

Videre omtaler Grimen skillet Weber trekker mellom erkjennelse og vurdering, mellom deskriptive og normative utsagn. Vitenskapen kan, i følge Weber, ikke avgjøre hvilke mål mennesker bør forsøke å oppnå, "den kan bare si oss noe om forholdet mellom mål og midler og omkostningene ved målrealisering". Dette skillet mellom vitenskapelig resonnement og verdivurderinger blir "ofte utlagt som en tese om vitenskapens *verdifrihet*." Grimen går så over til å drøfte ulike tolkninger av verdifrihetslæren. Han forkaster først to tolkninger "vitenskapsmenn skal ikke bekymre seg over hvorvidt forskningsresultater blir brukt til gode eller onde formål" og "vitenskapen kan ikke gjøre verdier og idealer til gjenstand for kritisk analyse". Sterke besvarelser bør demonstrere tydelig at de forstår Grimens argumentasjon.

Grimen er også skeptisk til en tredje tolkning, "Politiske vurderinger og moralske verdidommer bør ikke forekomme i vitenskapelige arbeider". Grimen mener Webers poeng er at slike vurderinger bør skilles eksplisitt fra de vitenskapelige resonnementene.

Grimen gjengir deretter to tolkninger av Webers verdifrihetstese han mener er rimelige, "i forelesninger og vitenskapelige publikasjoner skal man ikke blande sammen vitenskapelig drøfting og vurderende resonnement, empirisk kunnskap og verdidommer", og "i vitenskapelige resonnementer skal man ikke slutte fra "er" til "bør", eller fra deskriptive premisser til normative konklusjoner".

I Grimens tolkning er med andre ord Webers verdifrihetslære at man skal skille klart mellom "er" og "bør" spørsmål, og at man ikke kan slutte fra "er" til "bør". Grimens tolkning av Webers verdifrihetslære innebærer likevel at forskning alltid er verdirelatert, siden "tidens kulturverdier" avgjør hvilke forskningstemaer forskere vil se på som viktige. Dermed spiller "verdier en avgjørende rolle i den samfunnsvitenskapelige forskningsprosessen", fenomener er *verdiimpregnerte*. Webers syn på vitenskap er derfor knyttet til hans menneskesyn som legger vekt på at mennesker har behov for å gi verden mening. Sterke besvarelser vil kanskje påpeke dette, og koble til Gunnar Aakvaags omtale av Weber i pensumartikkelen om Marx, Weber og Durkheim.

Webers syn innebærer at samfunnsforskeres temavalg ikke kan være verken transhistoriske eller transkulturelle. Siden Weber mener det er mulig å skille klart mellom "er"-spørsmål og "bør"-spørsmål, er det likevel mulig å komme fram til objektive svar i er-spørsmål. Disse er ikke transhistoriske eller transkulturelle, og det synes som det er slik formuleringen om bevisføring som selv "en kineser må anerkjenne" skal forstås (se ovenfor).

I Grimens framstilling framstår derfor Webers syn på objektivitet som uløselig knyttet til hans verdifrihetslære: "Er"-spørsmål er verdifrie og kan derfor ha objektive svar. Sterke besvarelser vil kanskje formulere dette poenget eksplisitt.

Grimen avslutter artikkelen med å påpeke at "beskrivelsen av sosiale fenomener i en viss forstand følger av verdioppfatningene, dvs. at kulturverdiene er operative i selve beskrivelsen." Derfor mener Grimen at skillet mellom "er" og "bør", og derfor også spørsmålet om vitenskapens verdifrihet, er "mer problematisk enn det Weber gir inntrykk av". Sterke besvarelser vil kanskje demonstrere tydelig faglig forståelse for dette synet. Sterke besvarelser vil kanskje også forsøke å knytte Grimes kritikk av Weber til Webers argumentasjon om at vitenskapen "kan si oss noe om forholdet mellom mål og midler og omkostningene ved målrealisering" (s. 262).

Sterke besvarelser vil kanskje trekke inn Gunnar Aakvaags omtale av Webers idealtipebegrep i bind 1, s. 68-69.

Diskuter til slutt standpunktteoriens påstand om at objektivitet best kan oppnås gjennom å se verden fra de undertryktes posisjon.

Holst drøfter dette spørsmålet fra side 279 (underkapitlet "en annen objektivitet") og utover. Hun gir åtte begrunnelser for Hardings / standpunktteoriens syn. Sterke besvarelser bør gjengi disse med stor grad av egne ord. Fra side 283 drøftes ulike former for kritikk som har blitt reist mot Harding. Holst påpeker at Harding langt på vei har sagt seg enig med kritikerne i de to første punktene, og revidert sin posisjon betydelig, uten at hun dermed har forlatt påstanden om at objektivitet oppnås gjennom å se verden fra de undertryktes posisjon.

Det tredje punktet av kritikken Holst gjengir er at de undertrykte ofte "har langt dårligere tilgang til kunnskap og informasjon enn de herskende", og at kvinnelivet ikke gir kvinner "generelt kognitivt fortrinn". Sterke besvarelser vil kanskje stille spørsmålstegn ved om dette innebærer en rimelig tolkning av Hardings syn.

Det fjerde punktet av kritikk er at de som forsker med utgangspunkt i kvinners liv, kan være uenige seg imellom. Hvordan kan man da avgjøre hvem som har rett? Sterke besvarelser vil kanskje påpeke at Holst formulerer dette fjerdepunktet på en måte som gjør at den langt på vei sammenfaller med det første (nederst side 283).

Sterke besvarelser vil kanskje på selvstendig grunnlag drøfte spørsmålet om hvordan standpunktteorien vil forholde seg til at to undertrykte personer i samme situasjon, likevel kan være uenige.

Sterke besvarelser vil kanskje peke på at Hardings posisjon befinner seg innenfor konfliktperspektivet på sosial orden. Besvarelser som drøfter i lys av dette bør belønnes.

Sterke besvarelser bør påpeke eksplisitt at standpunktteoriens objektivitetsbegrep skiller seg fra Webers. Det er også en rekke andre interessante mulige vinklinger for å drøfte standpunktteorien opp mot Webers syn på verdifrihet / objektivitet og mot Grimens kritikk av Webers syn. Slike diskusjoner vil antagelig være krevende for kandidatene, og besvarelser som gjør gode forsøk skal belønnes for dette.

Instruks for karaktersammenslåing

De to delene teller i utgangspunktet tilnærmet likt. Når karakteren på de to delene skal slås sammen må sensor differensiere mellom svake og sterke prestasjoner innenfor de ulike karakterene til begge delene. I tilfeller hvor en besvarelse etter sammenslåing ligger i grenselandet mellom to karakterer skal sensor imidlertid alltid la karakteren på den skriftlige oppgaven telle mest.

Dersom en kandidat stryker på en av de to delene, skal kandidaten stryke (F) på eksamen som helhet.